



2010:46

# Ekestad folketspark

## - arbeten i fyllecellerna

Antikvarisk medverkan, 2010



Regionmuseet  
Kristianstad  
Landsantikvarien i Skåne



Rapport 2010:46

# Ekestad folketspark

## - arbeten i fyllecellerna

Antikvarisk medverkan, 2010  
Österslöv socken, 1077  
Kristianstad kommun  
Skåne län

Jimmy Juhlin Alftberg

## **Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne**

Kristianstad  
Box 134, Stora Torg  
291 22 Kristianstad  
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund  
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10  
221 00 Lund  
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

[www.regionmuseet.se](http://www.regionmuseet.se)

© 2010 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne  
Rapport 2010:46  
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Vy mot källarnedgången, innan arbetet.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

## **Ekestad folketspark - arbeten i fyllecellerna**

### **Innehåll**

Sammanfattning	5
Administrativa uppgifter	5
Utförda åtgärder	6
Golv och vattenavledning	6
Träarbeten	6
Ventilation	8
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	8
Avvikelser från handlingarna	8
Iakttagelser under restaureringen	9
Övriga handlingar med relevans för arbetet	10
Bildgalleri	11



*Kristianstad kommun, Ekestad ungefärligt markerat*



*Del av Österslöv socken, Ekestad folketspark markerad*

## Sammanfattning

I källardelen, vari två stycken ”fylleceller” är belägna (sedan tidigare sammanslag-na) har en ny golvbrunn monterats och ett nytt golv med kapilärbrytande skikt gjutits. Dessutom har skadat virke reparerats och i befintlig ventil har en meka-niskt styrd frånluftsfläkt monterats.

## Administrativa uppgifter

Objekt	Ekestad folketspark
Socken	Österslöv
Kommun	Kristianstad
Regionmuseets dnr	K12.20-490-09
Länsstyrelsens beslut	2009-12-10 (dnr 434-67349-09)
Byggherre/beställare	Ekestad Folkets Park, andelsförening
Entreprenör	Petrus AB
Antikvarisk medverkan	Jimmy Juhlin Alftberg
Byggnadstid	1 – 24 september 2010
Antikvarisk slutbesiktning	2010-10-04

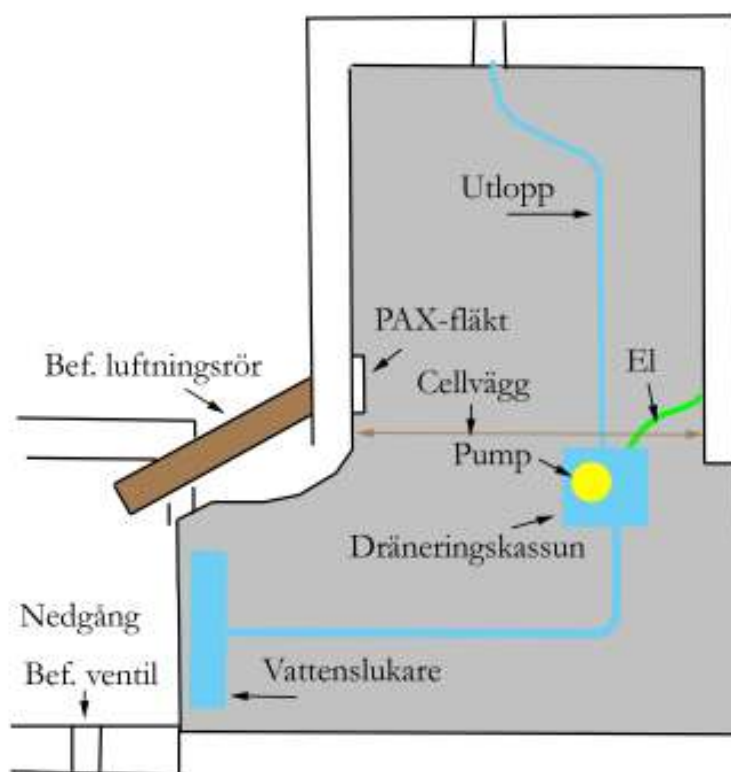


Fig. 1. Plan över nygjutet källargolv, efter skiss av Urban Lindb. Grått markerar nygjuten gohyta, blått vattenrelaterad installation, gult dräneringspump och grönt elkabel under golv. Brun dubbelpil markerar platsen för cellväggen.

## Utförda åtgärder

### Golv och vattenavledning

Det ursprungliga betonggolvet har bilats upp och marken nivellerats. Därefter har ett kapillärbrytande skikt av tvättad makadam lagts, ca 10 – 20 cm tjockt (variationen beroende på större uppstickande markstenar). Nytt golv av självvarmerande betong (med bindande stålfiber) göts med fall mot dels en dräneringskasun vid utrymmets södra del, dels en vattensluk strax innanför källardörren (Fig. 2 och 3). Sammankoppling mellan vattensluken och dräneringskasunen är gjord med 50 mm pvc-rör. I kasunen har en automatisk dränkpump installerats samt ett utlopp. Utloppsslangen går upp genom betonggolvet under den östra grundmursventilen samt avvattnar genom denna (Fig. 4). Utloppsslangen har på utsidan försetts med ett snedkapat VA-rör för att inte påverka byggnadsminnets exteriöra utseende negativt (Fig. 5). Elkabel för pumpstyrning är ingjuten i golvet enligt fig. 1.



Fig. 2. Dräneringskasun, gallret borttaget.



Fig. 3. Vattensluk innanför dörren.



Fig. 4. Vattenavledare genom grundmuren.



Fig. 5. Avvattningen, grundens utsida.

### Träarbeten

Både celldörrarna och väggen mellan dessa har, efter att en sentida invändig vägg av lecablock avlägsnats, restaurerats genom infällning av nytt, obehandlat virke. De fyra stolparna till dörrkarmarna har skarvats ca 30 cm från botten (stående bladskarvar). Omfästning av skarvade stolpar mot golv och tak har gjorts med gavlaniserade vinkeljärn och skruvar. Förstärkning på träväggen har utförts, dels



med 2 x 2” reglar, fästa dikt an mot stolparna och i taket, dels med 1 x 4” brädor mellan dörrstolparna (se vidare under Avvikelser från handlingarna samt fig. 8). Samtliga gångjärn och stängningsbeslag har setts över och försatts i funktionsdugligt skick.

Dörrkarmen in till källaren har restaurerats genom dels byte av rötskadade brädor i östra karmstycket, dels skarvning av partiellt rötskadad del. Nytt virke i anslutning till källardörren kommer att målas av föreningen.



Fig. 6. Trälagningarnas omfattning.



Fig. 7. Återanvänt stängningsbeslag.



Fig. 8. Röda (2 x 2 ”reglar) och svarta (1 x 4” brädor) pilar markerar nya stöd som säkrar konstruktionen i sidled, grön pil visar nydragen elkabel. Notera gallret till dräneringskasunen och de skarvade stolparna.

### **Ventilation**

På norra cellväggen har en mekaniskt styrd PAX-fläkt monterats i ett befintligt ventilationsrör av gjutjärn. Fläkten pressar ut luften till den täckta källarnedgången. Övertrycksluften ventileras sedan ut genom en i västra vangstycket befintligt, galvaniserad lamellventil.



*Fig. 9. Paxfläkten på norra cellväggen.*



*Fig. 10. Ventilationsröret i källarnedgången.*

### **Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder**

Årets åtgärder, som ligger i fas med rekommendationerna i vård- och underhållsplanen (Regionmuseet 2007), är utförda efter byggnadsminnets egna förutsättningar samt enligt villkoren i Länsstyrelsens tillståndsbeslut.

### **Avvikelser från handlingarna**

I samband med omdragningen av elkablar beslöts att förflytta ett el-uttag från den yttre cellväggen och i stället sätta detta vid strömbrytaren strax innanför källardörren. Åtgärden syftade till att förhöja upplevelsevärdet av den rena träväggen. Dessutom innebär detta att källaren kunde ”rensas” från ovidkommande elsladdar, färsklamrat etc, vilka tillkommit under olika perioder och utan speciell hänsyn till utrymmets karaktär.

Under slutskedet av arbetet tog beställaren upp frågan huruvida uppmurningen av den sentida tillkomna lecablockväggen – på insidan av cellväggen – kunde bortgå. Efter att på plats diskuterat frågan beslöts att lecablocken ej skulle återsättas eftersom intrycket och det pedagogiska värdet vad gäller fenomenet med fångceller i källaren betydligt ökade. Dessutom kunde den norra celldörrens ursprungliga funktion iståndsättas, dvs att bägge dörrarna nu kan öppnas och stängas (Fig. 18).

Då den invändiga lecablockväggen inte återuppfördes kom konstruktionen att kännas tämligen ostabil – detta pga att skiljeväggen mellan cellerna sedan långt tidigare tagits bort. Lösningen blev att stabilisera med dolda reglar, vilket är godkänt av antikvariskt medverkande.

## **lakttagelser under restaureringen**

Innan väggarna en gång i tiden kläddes med lecablock (okänt när), monterades först mineralisolering upp. Denna isolering, som befanns påfallande fuktig, har med hög sannolikhet medverkat till skadebilden genom att ständigt förse träkonstruktionerna med fukt.

I källarnedgången finns en omfattande, inre sprickbildning på det västra vangstycket, framför allt i skarvarna mellan sten och cement (Fig. 14). Vid dessa sprickor har entreprenören noterat att vatten sipprar in då det regnar. Genom att förlägga en vattensluk innanför källardörren torde någon större skada ej fortsättningsvis kunna ske eftersom vatten fritt kan rinna under dörren, men på sikt bör problemet dock åtgärdas. Innan så sker bör vangstycket först noga undersökas genom att jorden på utsidan i erforderlig omfattning grävs bort.

Under arbetet kunde ett par inskriptioner noteras, dels på innertaket, dels på väggen mellan dörrarna. Innertaket av obehandlad pärlspont förefaller vara uppsatt 1945, medan träväggen har genomgått renovering mellan 21 september – 6 november 1964.

Vid den antikvariska slutbesiktningen återstod att med mindre bitar lecablock mura igen en skarv mellan södra celldörren och den södra lecablockväggen, se fig. 16 och 17. Åtgärden bedöms snarare ha kosmetiskt värde än funktionellt, varför antikvariskt medverkande godkände att åtgärden kunde utföras i efterhand, dock senast v. 41 2010.



*Fig. 11. Ny dörrkarm under inpassning.*

### **Övriga handlingar med relevans för arbetet**

- 2009-09-14 Ekestad folketsparkförenings bidragsansökan
- 2009-11-12 Länsstyrelsens remiss
- 2009-11-16 Regionmuseets remissvar
- 2009-12-09 Länsstyrelsens tillståndsbeslut ang ingrepp i byggnadsminnet
- 2009-12-10 Länsstyrelsens bidragsbeslut
- 2010-10-04 Slutbesiktningsprotokoll

*Kristianstad 2010-10-06*

*Jimmy Jublin Alfberg*

## Bildgalleri



*Fig. 12. Södra dörrens lagning.*



*Fig. 13. Norra dörrens lagning.*



*Fig. 14. Spricka i västra vangstycket, varur regnvatten tränger ner till källaren.*



*Fig. 15. Ventilen i västra vangstycket, på insidan. En likadan ventil sitter på utsidan.*



*Fig. 16. Anslutningen mellan befintlig lecablockvägg och stolpe.*



*Fig. 17. Området där uppmurning ska ske.*

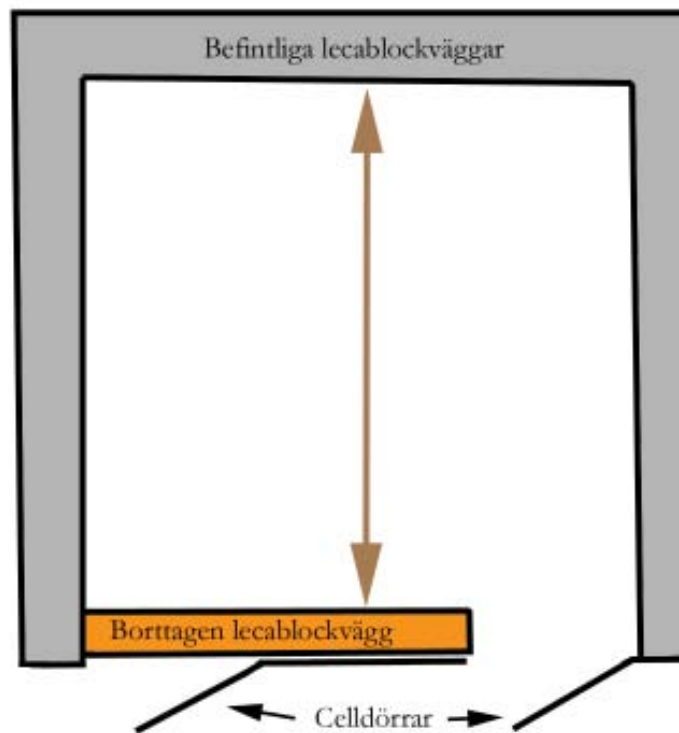


Fig. 18. Orange markerar platsen för den ej återsatta lecablockväggen. I och med detta så återställdes den tidigare igensatta dörrens ursprungliga funktion. Grått visar de befintliga lecablockväggarna. Brun dubbelpil utvisar platsen för den sedan länge borttagna skiljeväggen mellan cellerna (en takbjälke utvisar platsen för skiljeväggen).



Fig. 19. Vy ner mot källaren, utvisande vattenslukens läge.



# Regionmuseets rapportserie 2010

## Kulturmiljö

1. Vä 2:107, Vä sn, FU, Anders Edring, 2009
2. Villa Petterssons trädgård – en restaurering, Svalöv sn, AK, Anna Rabow, 2008
3. Marsvinsholms slott – renovering av balustrader, Balkåkra sn, AK, Kristina Nilén, 2008
4. Gravfältet i Färlöv, Färlövs sn, FU + UN, Tony Björk, 1995 – 2005
5. Glimmebodagården – taktäckning, Brösarps sn, AK, Emelie Petersson, 2009
6. Gylstorp. Medeltida odlingslämningar i Visseltofta sn, FU, Tony Björk & Brita Tronde, 2009
7. Väsby kyrka. Bland taklagare och takläggare, Väsby sn, AK, Petter Jansson, 2009
8. Odyssé längs Skånes kuster. Kust och Historia i Skåne. Bertil Helgesson, 2010
9. Övedskloster – restaurering av terrassmuren, Öved sn, AK, Kristina Nilén, 2007-2008
10. Stångby kyrka – utvändig renovering, Stångby sn, AK, Cecilia Pantzar & Kristina Nilén, 2005-2006
11. Kristianstads station – antikvarisk förundersökning, Kristianstad, AF, Emelie Petersson & Heikki Ranta, 2010
12. Allhelgonakyrkan i Lund – utvändig restaurering etapp I, Lunds socken, AK/AM, Petter Jansson, 2009
13. Hotade arter och byggnader –tips och råd vid byggnadsvård. PJ, Nils-Otto Nilsson & Åsa Jakobsson, 2009-2010
14. Människan och landskapet –Metodutveckling, etnobiologi för kulturmiljövård. PJ, Åsa Jakobsson, Anki Karlsson & Cissela Olsson, 2010
15. Vrams Gunnarstorps slott – utvändiga arbeten, Bjuvs sn, AK, Emelie Petersson, 2009
16. Ballingstorpsgården, Kviinge sn, AK, Emelie Petersson, 2010
17. Renovering av stenvalvsbro vid Öveds kloster, Öved sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
18. Mörarps kyrka – invändig renovering och konservering, Mörarps sn, AK, Lotta Eriksson, 2010
19. Tullstorpsåprojektet, Trelleborgs kn, KA, Bertil Helgesson & Cissela Olsson, 2010
20. Örnans – arbeten 2009 – 2010, Örkened sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
21. Örtofta slott vid Bråån – kulturhistorisk utredning i samband med våtmarksprojekt, Örtofta sn, Kristina Nilén, 2010
22. Övedsklosters alléer. Öveds sn, PJ, Patrik Olsson, 2010
23. Sporrakulla gård 2010 – tak- och timmerarbeten, Glimåkra sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
24. Gamla begravningsplatsen i Kristianstad, Kristianstad sn, DK, Lotta Eriksson, 2010
25. Tomelilla Byagård – takarbeten 2010, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
26. Tomelilla Byagård – fasadarbeten 2010, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
27. Silversmedjan Kv Vapenbrodern 8, Kristianstad, Kristianstads sn, AK Katarina Olsson, 2008
28. Fjälstorps småskola – ommålning av fasad, AM, Helene Stalin Åkesson, 2010
29. Bälteberga Korsvirkeshuset – utvändig renovering, Ottarps sn, AK, Kristina Nilén, 2008-2009
30. Ilstorps kyrka – fönsterarbeten, Ilstorps sn, AK, Lotta Eriksson, 2009 – 2010
31. Heliga Trefaldighetskyrkan – tillbyggnad och invändig ombyggnad, Kristianstad sn, AM, Lotta Eriksson, 2009 – 2010
32. Norra Mellby kyrka – renovering av vapenhusets tak, Norra Mellby sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
33. Lunds domkyrka – ändring av västportalens trappa, Lund, AM, Heikki Ranta, 2010
34. Övedskloster – förändringar vid trädgårdskanalen, Öveds sn, AK, Kristina Nilén & Lars Salminen, 2009-2010
35. Östra Karup kyrkogård, Östra krup sn, DK, Lotta Eriksson, 2010
36. Blåherre mölla – en kvarnmiljö för möten mellan då och nu, Maglehems sn, BMU, Ingela Blomén, Helen Carlsson & Helene Stalin Åkesson, 2009 – 2010
37. Mejeriet Skarhults gods – takrenovering, Skarhult sn, AM, Kristina Nilén, 2010
38. Saltkokningshuset - utvändig ommålning, Karlskrona, AM, Emelie Petersson, 2010
39. Glimmebodagården, Brösarps sn, AM, Emelie Petersson, 2010
40. Smedtorpet, Hässleholm sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
41. Tobaksmonopolet 2010 – fasadrenovering, Fjälkinge sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
42. Ballingstorps trädgårdar, Kviinge sn, DK, Cissela Olsson, Emelie Petersson & Brita Tronde, 2010

43. Södra Mellby mölla – tre vingar och en vingbalk, Södra Mellby sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2008-2010
44. Bondrumsgården 2010, Fågeltofta sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
45. Torsebro krutbruk 2010 – murnings- och snickeriarbeten, Färlöv sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
46. Ekestad folketspark – arbeten i fyllecellerna, Österslöv sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010

Förkortningar:

AF- antikvarisk förundersökning  
AK- antikvarisk kontroll  
AM- antikvarisk medverkan  
AU- arkeologisk utredning  
DK- dokumentation, övrigt  
FU- arkeologisk förundersökning  
KA- kulturhistorisk analys  
MD- murverksdokumentation  
OU- osteologisk undersökning  
PJ- projektrapport  
VP- vårdplan  
UN- arkeologisk undersökning  
BD- byggnadsdokumentation  
BAD- byggn-ark-dokumentation  
BMU- byggnadsminnesutredning

